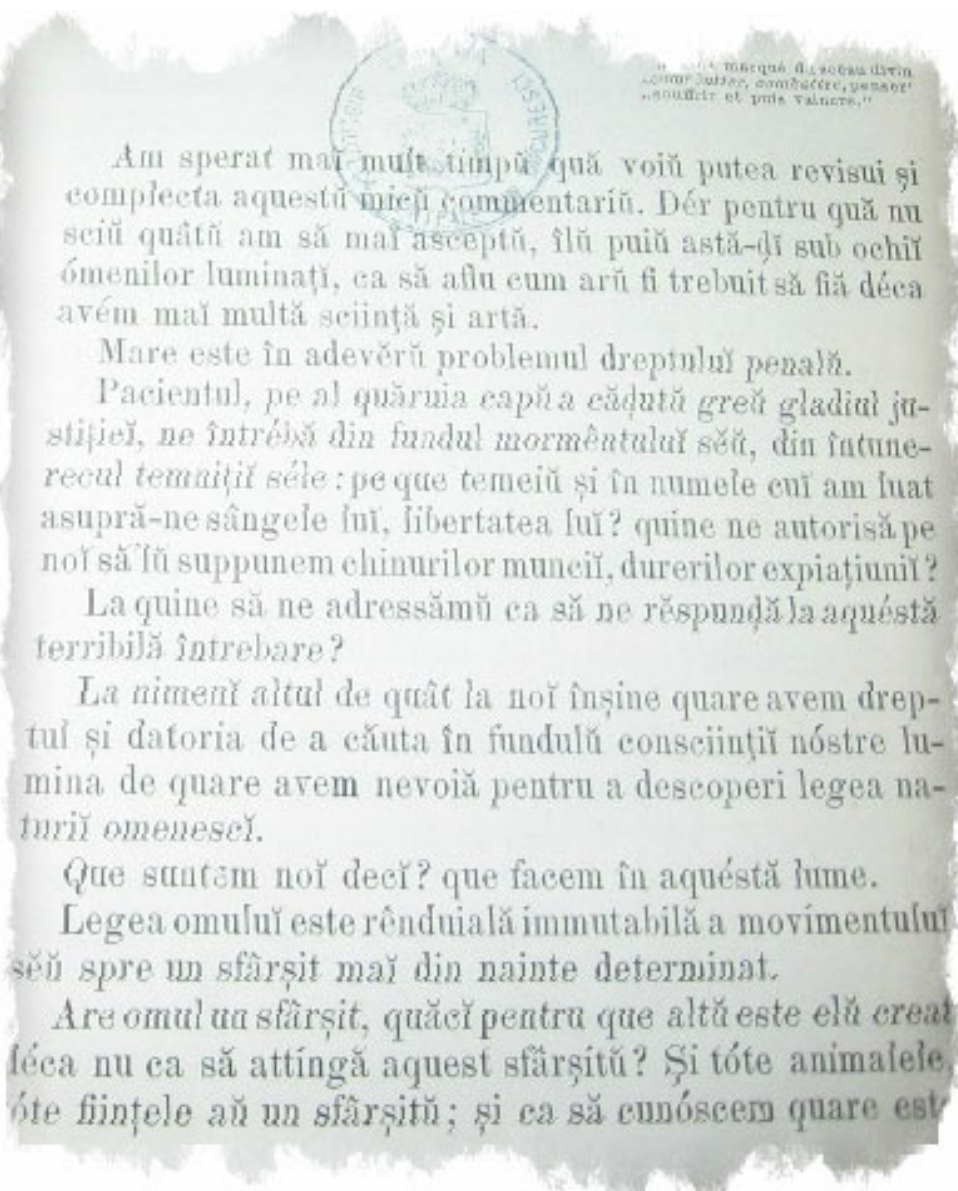

EDITORIAL

Punte peste secole

George Costaforu, Introducere la „Codicile penale”, Magasinu Judecătorescu, volumul II, București, Imprimeria Statului, Hotel Șerban-Vodă, 1872, p. I-XIV

Prin urmare, sfârșitul fie-quăruia omă tindând la un acelașu țelă cu quei-l-alti ómení, nu este de quât un fragment alú sfârșitului comunú alú societății umane, quare la rîndulú sêú este un total compus de tóte sfârșiturile tuturor ómenilor; și în același timpú sfârșitulú omenescú nu este și elú de quât uă parte din sfârșitulú universalú alú creațiunii quare este totalulú în quare se concentrá sfârșiturile tuturor ființelor create.

Acum lumina nóstră se lărgesce, și déca încă n'am răspuns la questiunea que ne-am pusú de a găssi adică te-meifulú legitim pe quare se rézimă dreptulú pedepsitorú, quelú pucin credem quă am aședatú problema.

În adevărú, aspirațiunea fie-quăruia omă este la bine, la quea maí mare sumă de bine que póte dobêndi în aquéstă lume marginită; și spre atingerea aquestui bine îlú conducú aptitudinile și instinctele séle, passiunile, libertatea, intelligința, rațiunea, tótă organizațiunea sea.

Trebue de aqui să conchidem quă sfârșitulú fie-quăruia omă nu póte fi de quât binele; și assemenea đicem și pentru quele-alte ființe. Aquéstă aspirațiune generală este vieța universală a creațiunii; și realizațiunea sfârșitului fie-quăruia ființe, adică binele ei, este un elementú alú realizațiunii sfârșitului creațiunii, adică un fragmentú alú binelú absolutú.

Quând ne rêdicăm la aquéstă înălțime, rațiunea nóstră concipe idea de armoniă și de ordine; și tóte tendințele nóstre ne împingú quătre aquéstă sublimă concepțiune la quare nu putem adjuge de quât suppuind tótă direcțiunea faptelor nóstre imperiului voinții.

Acum înțellegem quă quel que atacă pe omă, și îlú împiedică de a și atinge sfârșitulú, nu committe numai un răú individualú, ci un răú socialú, quare consistă în vio-

larea ordinii prin violarea unuia din fragmentele sae elementele din quare se compune.

In adevăr, îndată que idea de ordine a fost concepută, idea de quea mai înaltă datoriă nasee în noi; un sentiment de simpathiă ne domină pentru binele tuturilor ființelor quare devine sacru în aquelași timp și sub aquelași titlu ca și al nostru, și rațiunea noastră se prosternă înaintea aquestii ordine absolute pe quare uă proclamă obligatoriă.

Aquesta este marea lege a omenirei, aquesta este adevărata lege a rațiunii umane quare resultă neapărat din idea binelui absolut, și pe quare nu uă putem viola fără degradarea naturii noastre morale, fără tăgăduirea rațiunii noastre chiar.

Dér deca făcătorul de rele violă ordinea, avem noi dreptul de a-l pedepsi? Putem noi lua asupra-ne rolul lui Dumnezeu, ca să cunoșcem în que consistă demeritul să ne facem judecatori, să pronunțăm pedepșa? Și quare trebuie să fiă aquastă pedepșa și în que măsură să se applice?

Ordinea este adevărul, adică frumosul, desordinea este minciuna, adică urâtul.

Idea de bine și de rău, de merit și de desmerit derivă nemiglocit din obligațiunea que natura noastră ne impune de a îndeplini cu statornică voință legea morală, independent de plăcerea sa și neplăcerea noastră. Când îndeplinim aquastă lege, atunci dicem quă facem bine quă ne îndeplinim adevăratul nostru sfârșit, quare este în armoniă cu toate quele-alte sfârșituri, adică cu-ordinea, cu frumosul, cu adevărul. Când din contra călcăm legea și n'avem altă în vedere de quât satisfacțiunea voluptății a egoismului nostru, atunci dicem quă facem rău, quă contrariăm legea universală a omenirei. In cațul d'ân

tâi este merit, satisfacțiunea simțibilității, stimă și recompensă; în cađul din urmă este demerit, remușcare de cuget, dispreț.

Legea morală, noțiunea ordinii universale, se concipe într'un mod confus de la quea d'ântei aparițiune a rațiunii umane. Dér la quei mai mulți ómení vai! aquéstă concepțiune rămâne confusă în tótă vieța lor; și queea que se numesce consciință morală nu este alt que-va de quătú aquéstă ideă confusă a ordinii morale. Aquéstă consciință este mai mult saú mai pucin luminată, după cum idea ordinii este mai chiară saú mai întunecósă. Și de aquea, queea que deossebesce pe ómení este natura motivului que mai adessea orí triumfă într'ênșii. Unii se suppun obicinuit pasiunii, și rare orí ascultă de vocea consciinței, de legea binelui și a datoriei. Aquestia sunt ómení pasionați. Alții calculă asupra plăcerilor, cercetéză să descopere quare pasiune le va produce mai mare multă-mire, quare este adevératul interesú fără a se preocupa de datorie. Aquestia sunt utilitari saú egoiști. Alții quari n'aú altú în vedere de quătú binele, depártéză plăcerile, combatú pasiunile și nu se suppun altuí mobilú de quătú aqueluia alú datoriei. Aquestia sunt ómenii morali, ómenii virtuosi. Dér cu tóte aquestea fiindú quă nu este nimení quare să se suppuie exclusivamente și constamente la un singur din aqueste trei motive, și orí-quăt de forte arú fi predominantă obicinuită a unuia, quele-alte duoé motive presidă tot-d'a-una la unele din determinațiunile nóstre, de aqueia putem dice quă omul nu este niquí de tot virtuosú, niquí de tot egoistú, niquí de tot pătimașú.

Ast-felú tērâmulú determinațiunilorú umane este un câmpú de lupte. Aquéstă este vieța cu durerile și cercările ei și marea sa durere fundamentală este lupta omului contra tot que nu este elú.

În această luptă deca datoria triumfă peste interesele inferioare, ordinea socială este menținută, adjutată în mersul său; deca prin călcarea datoriei s'a addusă leziune la sfârșitul vre unuia dintre quei-afți oameni, ordinea este derangiată în mersul său.

Se adduce leziune la sfârșitul omului quând se atinge vre unul din bunurile seale.

Natura omului este de a fi intelliginte; dequî a cunosce este un bine pentru densusul.

Natura omului este a fi liber. A contraria intelligenta sau libertatea în om este a contraria sfârșitul său; quăci deca sunt în lume ființe intelliginte și libere, apoi elle nu pot de quātū să cunoscă și să luereze din tôte puterile spre a atinge sfârșitul lorū; și fiindū quă aquest sfârșitū este, cum am dîssū, un fragmentū alū sfârșitulū generalū alū lumii, adică alū binelui absolutū, și fiindū quă ordinea nu este altū de quātū movimentulū regulatū alū fie-quăruia lucru quătre aquestū bine absolutū și universalū, urmédă din aquesta quă orî-quine atacă pe uă ființă omenescă în intelliginta saū în libertatea sa, atacă ordinea universală a lumii.

Datoria noastră este nu numai de a nu vătēma, dér încă de a adjuta pe quele-alte ființe, de a atinge sfârșitul lorū quare este binele.

Suntem datorî să ajutămū pe quele-alte ființe și mai alessū pe semenii nostrii ca să și atingă sfârșitul pentru quare sunt create, quăci sfârșitul comun al omenirei componēdu-se din sfârșitul particularū al fie-quăruia individū, armonia generală arū fi vătēmată prin abaterea unei singure ființe de la drumul ei, și prin urmare sfârșitul fie-quăruia din noi, ca un fragmentū que este al armoniei generale, ar fi contrariat. Cu mai mare cuvēt decî, nu ne este permissū a vătēma pe altul, quăci a contraria mersul său

este a aduce lesiune sfârșitului absolut al creației quare, precum am văzut, se compune din suma totală a tuturor finiturilor.

Aqueste mari adevăruri sunt descoperiri ale propriei noastre conștiințe. Vrând, nevrând, simțim quă noi nu suntem creați fără un țel, fără să avem un finit. Déca nu putem sci que este dincolo de lumea que cunoșcem, scim însă quă finitul nostru nu póte fi răul, ci binele, quăci vedem quă uă harmoniă sublimă a predominat la tótă creațiunea. Noi înțellegem binele și răul, putem face pe unul, ne putem depărta de la quel-alt; decí suntem éráși siliți să recunoșcem încă: quă noi și numai noi suntem însărcinați cu finitul nostru.

De aqui nasce naturalmente idea de datoriă quare ne impune mari sarcini pentru a combatte interesele noastre quele mai scumpe, pentru a înfrêna pasiunile și poftele noastre, pentru triumful binelui.

Suntem datori, fiind-quă suntem datori, fiind-quă rațiunea noastră luminată ne arétă datoria ca singura cărmă a naturii ființelor libere și intiliginte. Este uă adevărată fericire, și trebuie să dăm grație ziditorului, quă adevăratul nostru interessu, interessul nostru bine înțelesu, este în acord mai tot-d'auna cu datoria noastră; déră cu tótea questea, nu este interessul nostru quare trebuie să fiă cărma faptelor noastre, niqui interesul mai multora, niqui chiar aquela al majorității, quăci interessul este întunecat ca orí-que pasiune, și simțibilitatea noastră adesea ne târasce spre pofta contrariu adevărului și binelui, condamnate de rațiune. Quătre aceste, interese contrariu se pot opune intereselor noastre, și atunci cădem necesarimente în lupta omului cu omul, adică în starea de rebelu al quăruia ultimul fine aru fi destructiunea, quare nu póte fi legea lui Dumnezeu.

Interesul mulțimii poate fi luat în considerațiune; atunci însă numai când el este sanctificat prin legea datoriei, atunci când în numele dreptății se impune sacrificiul intereselor particulare, pentru cuvântul că omeni fiind, adică ființe raționabile, voitoare, libere și sociabile, importă a ne supune tuturor strâmtorărilor și restricțiunilor que ne impune necesitățile que simte societatea humană, pentru a putea merge liberu pe calea que îi este impusă de sfârșitul ei. Cu un cuvânt nu poate fi respectat niqui un interesu deca nu este consacrat de regula datoriei.

Datoria! aquéstă lege sublimă impusă de rațiunea noastră are sancțiunea sea; quăci fără sancțiune nu este datoriă.

Quine calcă legea datoriei demerită în ochii conștiinței sele, înaintea ómenilor și a lui Dumnezeu.

Aquéstă nu este destul. Omul nu este singur pe pământ, omul este uă ființă socială și colectivă; elu este uă parte din totalul quare se chiamă societate; elu nu poate trăi afară din societate; deci, ori-que călcare de datoriă din partea lui constitue uă violare a dreptului altuia, și trage după sine obligațiunea unei reparațiuni.

Aveam deci cuvântu când dicem la început quă în noi trebuie să căutăm răspunsul que ne quere culpabilul.

Aquesta a demeritat, și fiind-quă prin răul que a făcut a violat ordinea socială, este datoru reparațiune imediată aici pe pământ, quăci ordinea nu se poate alt-fel manține.

Aquéstă reparațiune consistă în restituțiunea integrală (restitutio in integrum), în daune-interesse; în suppunerea rău făcătorului la durerea pedepsii.

Quând răul făcut este atât de gravu în quât corpul social chiar este atins și împiedicat în mersul său, atunci nasce pentru aquéstă dreptul și datoria de a supune pedepsii pe agentul răului. Aci pe pământ trebuie pedépsa aplicată pentru quă aci s'a făcut răul. Și nu victima răului său fa-

milia sea sunt în drept de a pedepsi, ci societatea prin reprezentanții săi, quăci ea este principala victimă din momentul que suntem acum convinși quă: orî-que lesiune adussă unuia din membri săi, este uă lesiune adussă ordinii sociale. In aquestsă și stă legitimitatea dreptului pedepsitor.

Aquest drept de a pedepsi nu pôte fi întemeiat pe răsbunare, pentru quă răsbunarea este uă pasiune și uă rea pasiune; ea este opusă justiției. De aqueea nu uă găsim de quāt la originea societăților, la starea de copilărie a omenirei, quând dreptul pedepsitor era lăssat în mâna victimii și a familiei sële, quând aquestu dreptu degenerate în lupte crîncine, în vërsări de sânge quarî se perpetuau în familii; quând se făceau compozițiunile, adică aquele convențiuni prin quarî cu dare de banî se împăca victima saū familia ei cu autorul crimei saū cu rudele și urmașii aquestuia. Mai târziu, quând aquestu dreptu de răsbunare a trecut în mâna societății reprezentată prin suveran, atuncî asemenea avem tristul spectacolū al aplicațiunei pedepselor quelor mai crude întemeiate pe sindicațiunea publică, adică înjossirea rușinosă a dreptului penal pênă de a se nutri cupiditatea guvernanților prin invențiuni de crime imaginare quarî se terminaū prin compozițiunea bănescă.

Dreptul penal nu pôte fi întemeiat exclusivū niquî pe legitima apërare, nicî pe utilitate, niquî pe justiția absolută, pentru quă nu tot-d'auna queea-que importă la mai mulți, saū queea-que este utilū pôte să fiă justū; niquî avem dreptul a pedepsi pe un om pentru un rău făcut pe temeiū quă suntemū în stare de legitimă apërare, quare presupune un rău actuale iminentū, pe quare nu 'l putem depărta alt-fel de la noi de quāt făcënd rău agressorului. Assemenea nu putem lua asupra-ne rolul lui Dumnezeu și pedepsi călcările legii morale într'un mod absolut și

în mēssura que merită a sufferi pedépsa quel-que a commissū răul. Nu dreptulū penalū nu pôte fi întemeiat pe niqui unūl din aqeste fundamente; și astă-dī sunt criticate tôte legisla ționile și tôte doctrinele quari s'aū rē-tăcit de la drumul quel dreptū, cătēnd să așeze systemul pedepsitor pe asemenea base extreme, după cum la rēnd a predominat scōla filosofilor materialisti saū utilitari, saū spiritualisti.

Fundamentul dreptulū penal este misstū: elū are un element divin și un element omenescū.

Din mâna lui Dumneđeū ține societatea dreptul de a supune dureri pe făcētorul de rele, fiind-quă Dumneđeū ū-a dat dreptulū și datoria de a trăi, adică de a attinge sfârșitul que ū este destinatū. Pedepsind pe criminal societatea ū opresce în presentū de a continua să repete răul, ū corrige pentru viitorū și se appără prin exemplaritatea aqestii pedepse contra altor făcētori de rele.

Din aqesta resultă neapērat quă ea n'are dreptul de a quere de la acusat să plătēscă atāt quāt este dator, să suffere pe atāta pe quāt a demeritat, ci numai pe atāt pe quāt importă utilității sociale; pe atāt pe quāt se cere pentru reparațiunea necesariă la lesiunea que s'a adussū corpulū socialū prin răul que s'a făcut unuia saū mai multora din membri săi.

De aqui urmēză încă :

1. Quă principala victimă fiind societatea, érá nu individul, ea este datóre încă mai din nainte prin legi promulgate să indice quari sunt aquele abateri pe quari ea crede necesariū a le infrēna prin pedépsă și quari sunt aquele pedepse. Și pentru aqestū fine, legiuitorul este dator a studia, punēndu-se faciă cu justiția absolută și cu necesitățile sociale, ca să se lumineze asupra adevē-

ratei moralității a faptelor, ca nu din erorea legiuitorului, precum din nenorocire istoria ne înfăcișează triste tablouri, să se verse sânge nevinovat sub numire de justiție sau de salutul poporului, pentru fapte innocente, ba poate chiar laudabile. Tot de uă dată legiuitorul asemenea trebuie să studieze natura și mēssura fie-quărei pedepse, ca nu aquesta în locū să atingă scopul que și propune, din contra să nu 'l atingă de locū, sau să atingă altū scopū, sau să 'l depēșescă.

2. Quă fapta orī quāt de rea și contrariă legiī morale arū fi, nu trebuie pedepsită déca interessel societății nu reclamă înfrēnarea ei. Și éráși orī quāt de utilă s'arū părea pedepsirea ei, nu trebuie a se suppone pedepsii déca nu este contrariă dreptății. Aci stă legitimitatea pedepsii. Am vėđut în adevėrū mai sus quă nimeni n'are dreptul pe pāmēnt a se face judecātorul meritului sau demeritului, déca interesul social este strāin la aquēsta. Am vėđut quă numai în mārginirea utilității omenesci și ca miđloc de a attinge finele destinat organizațiunii nōstre, puterea socială ține în mână aquēstă teribilă armă dată ca prin uă delegațiune divină. Orī-que faptă quare nu va fi considerată în ochii justiției absolute ca abatere, ca crimă, nu trebuie a fi pedepsită; și orī-que crimă, fiă de quea mai mare gravitate, quare este indiferinte pentru utilitatea socială, nu trebuie a fi pedepsită. Se pare quāte uă-dată quă utilitatea socială este în contradicțiune cu justiția. Aquesta provine pentru quă se face errōre în aprecierea utilității sau în descoperirea legiī justiției. De aqueea trebuie adānc să studiām necesitățile sociale, și principiile justului ca să nu cădem în erorī quarī aū terribile consequințe în materia dreptului penalū.

3. Quă pedepsele trebuescū allese ast-felū în quāt să fiă juste, morale, exemplare, mēssurate și reparabile.

Ast-fel numai se p^ote atinge scopul dreptului penal ; ast-fel ped^epsa p^ote fi legitimă.

Aquestea pe scurt sunt luminile que am putut resuma aici asupra marelⁱ questiuⁿi a legitimită^{ții} dreptului penal^u și a m^essurii și întinderii pedepselor^u : luminⁱ, que ne-a^u transmisă experien^{ța} durer^osă și sânger^osă a seculilor^u trecu^{ți}.

Vom vedea acum intrând în materie^ă, p^en^e la que punct principiile consacrate a^đi de sciin^{ță} sunt admise de legisla^{ți}unea n^ostră, în quele 60 prime articole que ne propunem a explica.

Vom afla în aquelași timp^u lipsurile, ameliora^{ți}unile que reclamă aten^{ți}unea și osten^ela o^menilor^u nostri de sciin^{ță}, și a legislatorilor nostri.

Quât pentru noi, nu vom înceta în veci de a lupta. Quăcⁱ o^menⁱ suntem, și la o^menⁱ apar^{ține} travaliul nostru, vie^{ța} n^ostră.

Terminând, nu putem face mai bine de quât^u să repetăm încă uă-dată cuvintele geniului omenesc :

„Tu es marqué du sceau divin pour lutter, combattre, penser, souffrir et puis vaincre.“

Ast-fel e voia Domnului.

Muncesce, omule, iubesce frumosul^u, adică adev^erul^u, luptă^{te}, sufferă și veⁱ învinge.

Nota redac^{ției}: George Costaforu (n. 26 octombrie 1820, București; d. 28 noiembrie 1876, București) a fost un politician, profesor și jurist român. Doctor în drept la Sorbona, cu experien^{ță} universitară în Saxonia și Austria, este autorul unui studiu asupra sistemelor europene de educa^{ție} contemporană, studiu prezentat Caimacamului Țării Românești, Alexandru D. Ghica. Pe baza acestui studiu se începe organizarea pe baze moderne a învă^țământului superior românesc. A militat pe lângă Caimacam pentru începerea lucrărilor la clădirea Palatului Universității, din 1857. Este numit primul rector al Universității din București în 1864, prin decret al Domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Între 1871 și 1873 a îndeplinit func^{ția} de ministru de externe, iar din 1873 a servit ca agent diplomatic al României la Viena. Este considerat împreună cu Vasile Boerescu unul dintre pionierii dreptului penal în România.

